

Publikacja to praktyczny przewodnik zarówno dla przedsiębiorców, którzy zdecydowali się samodzielnie prowadzić księgę przychodów i rozchodów, jak i dla pracowników biur rachunkowych, dla których jest to podstawowa usługa. Zagadnienia poruszane w książce będą cennym źródłem informacji nie tylko dla osób początkujących, ale również dla pracowników biur rachunkowych, którzy od lat prowadzą taką ewidencję.

W książce zostały opisane **wszystkie etapy związane z prowadzeniem księgi**, poczynając od jej założenia, kończąc na zamknięciu i likwidacji działalności gospodarczej. Autorzy omawiają tu m.in.:

- zasady prowadzenia księgi, tak aby spełniała wszelkie wymogi prawa podatkowego;
- jakie przychody należy ewidencjonować w księdze, jak wykazywać przychody z nieodpłatnych źródeł, czy też przychody w walutach obcych;
- co jest kosztem uzyskania przychodu i jak je wykazywać w księdze;
- jak amortyzować środki trwałe i wartości niematerialne i prawne;
- jakie obowiązki w zakresie rozliczeń, ewidencji i deklaracji ciążyą na podatnikach;
- na co zwrócić uwagę przy prowadzeniu księgi przez biuro rachunkowe;
- jakie są obowiązki związane z prowadzeniem księgi przy zawieszeniu i zakończeniu działalności gospodarczej,
- **NOWY OBOWIĄZEK** – zagadnienia związane z przekazaniem księgi przychodów i rozchodów **w formie jednolitego pliku kontrolnego (JPK) – struktura JPK_PKPIR.**

Omówieniu poszczególnych zagadnień towarzyszy szereg przykładów, kluczowe orzecznictwo oraz interpretacje podatkowe. Układ książki pozwala czytelnikowi na łatwe odszukanie przepisów podatkowych, ich interpretacji oraz przykładowych rozwiązań problemów.

Liczne przykłady zamieszczone w książce obrazują sytuacje, z którymi prowadzący działalność gospodarczą mają styczność na co dzień, takie jak: sposób postępowania z niezapłaconymi fakturami, przychody z nieodpłatnych źródeł, wyłączenia z przychodów, koszty w obcej walucie czy wydatki sfinansowane z dotacji i funduszy europejskich.

Publikacja przygotowana według stanu prawnego na **dzień 1 stycznia 2017 r.** uwzględnia zmiany rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów, w tym m.in.: **nowy wzór księgi przychodów i rozchodów** zawierający nową kolumnę umożliwiającą rozliczenie kosztów działalności badawczo-rozwojowej.

Jacek Sztylek

Specjalista ds. pozyskiwania środków pomocowych z UE; audytor wiodący ISO; biegły sądowy przy sądzie okręgowym z zakresu funduszy europejskich – ich realizacji, rozliczaniu i utrzymaniu trwałości projektów; akredytowany wykonawca w wielu programach

finansowanych ze środków UE, doświadczony wykładowca, autor wielu fachowych publikacji.

Spis treści

Wstęp	9
Wykaz aktów prawnych i skrótów	11
Rozdział 1. Obowiązek prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów <i>Dariusz Orczykowski</i>	15
1.1. Podatkowa księga przychodów i rozchodów – podstawy prowadzenia	15
1.2. Obowiązkowe prowadzenie PKPiR	15
1.3. Zwolnienia z prowadzenia PKPiR	17
1.4. Założenie PKPiR i zawiadomienie właściwego naczelnika urzędu skarbowego	17
1.4.1. Podatnicy rozpoczynający działalność gospodarczą	17
1.4.2. Podatnicy prowadzący już działalność gospodarczą	20
Rozdział 2. Prowadzenie podatkowej księgi przychodów i rozchodów <i>Agata Kulig-Karkoszka</i>	25
2.1. Rzetelne i niewadliwe prowadzenie PKPiR	25
2.1.1. Niewadliwe prowadzenie księgi	25
2.1.2. Rzetelne prowadzenie księgi	25
2.2. Metody prowadzenia PKPiR	26
2.2.1. Metoda kasowa	27
2.2.2. Metoda memoriałowa	27
2.3. Zapisy w poszczególnych kolumnach PKPiR	29
2.3.1. Kolumna 1 „Lp.”	32
2.3.2. Kolumna 2 „Data zdarzenia gospodarczego”	32
2.3.3. Kolumna 3 „Nr dowodu księgowego”	32
2.3.4. Kolumna 4 i 5 „Kontrahent” – imię i nazwisko (firma) oraz adres	32

2.3.5. Kolumna 6 „Opis zdarzenia gospodarczego”	33
2.3.6. Kolumna 7 „Wartość sprzedanych towarów i usług”	33
2.3.7. Kolumna 8 „Pozostałe przychody”	33
2.3.8. Kolumna 9 „Razem przychód (7+8)”	33
2.3.9. Kolumna 10 „Zakup towarów handlowych i materiałów wg cen zakupu”	33
2.3.10. Kolumna 11 „Koszty uboczne zakupu”	34
2.3.11. Kolumna 12 „Wynagrodzenia wgotówce i w naturze”	34
2.3.12. Kolumna 13 „Pozostałe wydatki”	34
2.3.13. Kolumna 14 „Razem wydatki (12+13)”	35
2.3.14. Kolumna 15 Nienazwana	35
2.3.15. Kolumna 16 „Koszty działalności badawczo-rozwojowej, o których mowa wart. 26e ustawy o podatku dochodowym”	35
2.3.16. Kolumna 17 „Uwagi” (Kolumna 16 wzoru obowiązującego przed 8 czerwca 2016 r.)	36
2.4. Dowody księgowe	36
2.4.1. Rodzaje dowodów księgowych	36
2.4.2. Charakterystyka poszczególnych dowodów księgowych	37
2.5. Kasa fiskalna a zapisy w księdze	44
2.5.1. Ewidencja zwrotu towarów i uznanych reklamacji	45
2.5.2. Ewidencja oczywistych pomyłek	45
2.5.3. Data ujęcia raportów z kasy fiskalnej w PKPiR	45
2.5.4. Postępowanie z fakturami wystawionymi na podstawie paragonów	46
2.6. Poprawianie błędnych zapisów w PKPiR	46
2.6.1. Ogólne wytyczne dotyczące poprawiania błędnych zapisów w PKPiR	46
2.6.2. Poprawianie błędnych zapisów w PKPiR prowadzonej przy użyciu programu komputerowego	47
2.7. Przechowywanie PKPiR	47
2.7.1. Miejsce przechowywania	47

2.7.2. Termin przechowywania	48
Rozdział 3. Przychody ewidencjonowane w PKPiR <i>Dariusz Orczykowski</i>	51
3.1. Co jest przychodem?	51
3.2. Wyłączenia z przychodów	54
3.3. Przychody z innych źródeł.	58
3.4. Przychody zwolnione.	63
3.5. Powstanie przychodu.	64
3.5.1. Data powstania przychodu	64
3.5.2. Korekty przychodu	66
3.6. Przychody z nieodpłatnych źródeł.	67
3.7. Przychody w walucie obcej	68
3.7.1. Przeliczenie przychodu na złote	68
3.7.2. Sposób i podstawa zapisów w PKPiR	68
3.7.3. Przykładowe transakcje skutkujące powstaniem przychodu w walucie obcej	69
Rozdział 4. Koszty uzyskania przychodów <i>Łukasz Cudanowski, Jarosław Ferdyn</i>	71
4.1. Co jest kosztem uzyskania przychodu?	71
4.2. Koszty bezpośrednie i pośrednie	73
4.3. Koszty wyłączone z kosztów uzyskania przychodów	76
4.4. Dokumentowanie poniesienia kosztu	89
4.5. Data poniesienia kosztu	90
4.5.1. Rozliczanie kosztów – zasady ogólne	90
4.5.2. Metoda memoriałowa	91
4.5.3. Metoda uproszczona (kasowa)	91
4.6. Koszty na przełomie roku.	91
4.7. Koszty w walucie obcej	94

4.7.1. Przeliczenie kosztu na złote	94
4.7.2. Sposób i podstawa zapisów w PKPiR	94
4.7.3. Przykładowe transakcje skutkujące powstaniem kosztu w walucie obcej	95
Rozdział 5. Wybrane kategorie przychodów <i>Łukasz Cudanowski, Jarosław Ferdyn, Dariusz Orczykowski, Agata Kulig-Karkoszka</i>	97
5.1. Sprzedaż wyrobów, towarów handlowych i usług	97
5.1.1. Podstawa i sposób zapisów w PKPiR	97
5.1.2. Przykład zapisu księdze	98
5.2. Sprzedaż środków trwałych	99
5.3. Dotacje, subwencje, dopłaty i inne nieodpłatne świadczenia otrzymane na pokrycie kosztów albo zwrot wydatków	103
5.3.1. Dofinansowanie wyłączone z przychodów	104
5.3.2. Dofinansowanie zwolnione z opodatkowania	104
5.3.3. Dofinansowanie opodatkowane	105
5.4. Dodatnie różnice kursowe	107
5.4.1. Powstanie dodatnich różnic kursowych	108
5.4.2. Kurs faktycznie zastosowany	108
5.4.3. Kurs średni ogłaszany przez NBP	109
5.4.4. Różnice kursowe na rozrachunkach	109
5.4.5. Różnice kursowe od własnych środków w walutach obcych	110
5.4.6. Różnice kursowe z tytułu pożyczki/kredytu	111
5.4.7. Sposób i podstawa zapisów w PKPiR	112
5.4.8. Przykładowa transakcja skutkująca powstaniem różnic kursowych	112
5.5. Nieodpłatne świadczenia	114
5.5.1. Zdarzenia powodujące konieczność rozpoznania przychodu podatkowego	114
5.5.2. Jak ustalić wartość nieodpłatnych świadczeń?	116

5.5.3. Zwolnienie z opodatkowania dla nieodpłatnych świadczeń	117
5.5.4. Sposób i podstawa zapisów w PKPiR	118
5.5.5. Przykładowe zapisy w PKPiR	118
Rozdział 6. Wybrane kategorie kosztów <i>Łukasz Cudanowski, Jarosław Ferdyn, Agata Kulig-Karkoszka</i>	121
6.1. Zakup towarów handlowych i materiałów	121
6.1.1. Moment i podstawa ujęcia w księdze	121
6.1.2. Koszty uboczne zakupu	122
6.1.3. Zakup towarów innych niż handlowe i materiałów biurowych	123
6.1.4. Wykorzystanie nabytego towaru handlowego na potrzeby wewnętrzne	123
6.1.5. Podstawa i sposób zapisów w PKPiR	123
6.1.6. Przykładowe transakcje zakupu towarów handlowych (materiałów)	124
6.2. Zakup usług	125
6.2.1. Usługi stanowiące koszty uboczne zakupu towarów handlowych i materiałów	125
6.2.2. Usługi bezpośrednio związane z wykonaniem wyrobu gotowego	125
6.2.3. Podstawa i sposób zapisów w PKPiR	126
6.2.4. Przykładowe transakcje nabycia usług	126
6.3. Wynagrodzenia i inne świadczenia	127
6.3.1. Co można ująć w kosztach uzyskania przychodów?	128
6.3.2. Czego nie można ująć w kosztach uzyskania przychodów?	132
6.3.3. Koszty wynagrodzeń za prace wraz z pochodnymi jako koszt wytworzenia środków trwałych	133
6.3.4. Moment ujęcia w kosztach uzyskania przychodów wynagrodzeń z tytułu umowy o pracę oraz związanych z nimi składek opłacanych przez pracodawcę	133
6.3.5. Moment ujęcia w kosztach uzyskania przychodów wynagrodzeń z tytułu umowy-zlecenia i umowy o dzieło oraz związanych z nimi składek opłacanych przez podatnika	135
6.3.6. Sposób i podstawa zapisów w PKPiR	135
6.3.7. Dodatkowe ewidencje – karty przychodów	137

6.3.8. Przykładowe zapisy w PKPiR	138
6.4. Podróż służbowa	143
6.4.1. Podróż służbowa – definicja	143
6.4.2. Wydatki związane z podróżą służbową	143
6.4.3. Dokumentowanie podróży służbowej	146
6.5. Reprezentacja i reklama	148
6.5.1. Materiały reklamowe z logo firmy	150
6.5.2. Wydatki na alkohol podczas spotkań z kontrahentami	151
6.6. Ujemne różnice kursowe	153
6.6.1. Powstanie ujemnych różnic kursowych	153
6.6.2. Kurs faktycznie zastosowany	153
6.6.3. Kurs średni ogłaszany przez NBP	154
6.6.4. Różnice kursowe na rozrachunkach	154
6.6.5. Wycena własnych środków w walutach obcych	155
6.6.6. Różnice kursowe z tytułu pożyczki/kredytu	156
6.6.7. Sposób i podstawa zapisów w PKPiR	157
6.6.8. Przykładowe transakcje skutkujące powstaniem różnic kursowych	158
6.7. Używanie samochodu osobowego	159
6.7.1. Definicja samochodu osobowego oraz sposoby jego wykorzystywania działalności gospodarczej	159
6.7.2. Koszty związane z nabyciem i użytkowaniem samochodu osobowego wprowadzonego do ewidencji środków trwałych	162
6.7.2.1. Samochód firmowy	162
6.7.2.2. Leasing finansowy	165
6.7.3. Koszty związane z użytkowaniem samochodu osobowego niewprowadzonego do ewidencji środków trwałych	166
6.7.3.1. Samochód prywatny	166
6.7.3.1. Leasing operacyjny	170
6.8. Koszty związane z telefonem	172
6.9. Wydatki sfinansowane dotacjami, subwencjami, dopłatami oraz innymi nieodpłatnymi	

świadczeniami otrzymanymi na pokrycie kosztów albo zwrot wydatków	173
6.9.1. Zakup środków trwałych sfinansowany dotacją, subwencją lub inną formą dofinansowania	173
6.9.2. Wydatki pokryte jednorazowymi środkami dla bezrobotnych na podjęcie działalności ..	175
6.9.3. Wydatki poniesione przed podjęciem działalności gospodarczej	177
6.10. Rozliczenie kosztów z tytułu „niezapłaconych faktur”	178
6.11. Płatności gotówkowe a koszty uzyskania przychodów	182
Rozdział 7. Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	
<i>Marcin Kolmas</i>	187
7.1. Co podlega amortyzacji, a co nie podlega amortyzacji?	187
7.2. Jak ustalić wartość początkową?	191
7.3. Metody amortyzacji	194
7.3.1. Amortyzacja liniowa	194
7.3.2. Amortyzacja degresywna (degresywno-liniowa)	201
7.3.3. Amortyzacja jednorazowa	202
7.3.4. Indywidualna stawka amortyzacji	205
7.4. Amortyzacja przedmiotów leasingu	208
7.5. Amortyzacja obcych środków trwałych	211
7.6. Remonty i ulepszenia środków trwałych	213
7.7. Amortyzacja w spółkach cywilnych	215
7.8. Likwidacja środka trwałego, zaprzestanie używania	217
7.9. Aktualizacja wyceny środków trwałych	218
7.10. Sprzedaż środka trwałego	218
Rozdział 8. Miesięczne i roczne rozliczenia <i>Marcin Kolmas</i>	221
8.1. Obowiązki po zakończeniu miesiąca	221
8.1.1. Kontrola poprawności i podsumowanie zapisów po zakończeniu miesiąca	221

8.1.2. Obliczanie zaliczki na podatek dochodowy (miesięcznej albo kwartalnej)	222
8.2. Rozliczenie roczne – ustalenie dochodu na podstawie PKPiR	227
8.2.1. Spis z natury	227
8.2.2. Ustalenie dochodu na podstawie PKPiR i wyliczenie podatku wkolejnych krokach	230
Rozdział 9. Ewidencje i deklaracje podatkowe Marcin Kolmas	233
9.1. Ewidencje podatkowe	233
9.1.1. Ewidencja sprzedaży bezrachunkowej	233
9.1.2. Ewidencja sprzedaży do celu zwolnienia z VAT do limitu sprzedaży (ewidencja uproszczona VAT)	234
9.1.3. Ewidencja sprzedaży do celu zwolnienia z kasy fiskalnej	235
9.1.4. Rejestr VAT.	236
9.1.5. Inne ewidencje VAT-owskie.	236
9.1.6. Ewidencja wyposażenia	237
9.1.7. Inne ewidencje	238
9.2. Deklaracje podatkowe – wypełnianie deklaracji podatkowych na podstawie księgi i ewidencji	241
Rozdział 10. Księga prowadzona przez biuro rachunkowe oraz przy wykorzystaniu programu komputerowego Jarosław Ferdyn	245
10.1. Zlecenie prowadzenia księgi biura rachunkowemu – obowiązki podatnika	245
10.2. Prowadzenie księgi przy wykorzystaniu programu komputerowego.	247
Rozdział 11. Kontrola księgi przez organy podatkowe Jarosław Ferdyn.	249
11.1. Informacje ogólne.	249
11.2. Kontrola podatkowa	250
11.3. Kwestionowanie mocy dowodowej PKPiR.	254
Rozdział 12. Co robić w przypadku wątpliwości? Jarosław Ferdyn	261
12.1. Infolinia Krajowej Informacji Podatkowej	262
12.2. Interpretacje indywidualne przepisów prawa podatkowego wydawane w imieniu Ministra Finansów	264

Rozdział 13. Zawieszenie i zakończenie działalności gospodarczej a PKPiR

Marcin Kolmas, Dariusz Orczykowski 273

13.1. Zawieszenie prowadzenia działalności a PKPiR 273

13.2. Zakończenie działalności gospodarczej a PKPiR 276

13.2.1. Wykaz składników majątku 277

13.2.2. Remanent likwidacyjny (spis z natury). 277

13.2.3. Wycena składników objętych spisem 279

13.2.4. Rozliczenie podatku 280

13.2.5. Zbycie składników majątku po likwidacji 280

13.2.6. Przechowywanie ksiąg 281

Rozdział 14. Przejście z PKPiR na księgi rachunkowe *Marcin Kolmas*. 283

Rozdział 15. Jednolity Plik Kontrolny *Jarosław Ferdyn* 285